

Recuperació de la tornà.

La Magdalena del 1983 fou la que donà el tret de partida a la Colla Pixaví, que amb els seus 101 socis inicials, va convertir-se ràpidament en una de les associacions culturals festeres més emblemàtiques de la ciutat i referent fester. Des del primer any, la seua darrera finalitat va ser recuperar tradicions, passar-ho bé i fer festa, al mateix temps que participar de festes organitzades per altres col·lectius al llarg de tot l'any i en especial dedicació a les festes fundacionals del nostre poble.

El Pixaví tenia clar que la romeria era anada i era tornada, per la qual cosa, des d'aquell any, no tan sols va començar a participar com a col·lectiu en "l'anada", si més no va efectuar també "la tornà" a peu, després de tot el dia, passant per Lledó i entrant a la ciutat a boqueta nit, pel forn del Pla, coincidint en el moment en què "la comitiva oficial" s'estava organitzant per, un altre any, fent el simulat del retorn, encapçalar la desfilada de penitents.

A la vegada, una gran quantitat de veïns esperava a les voreres del carrer Sant Roc, Sanahuja o Major, la desfilada de penitents i gaiates, que, sense esperar-ho, van trobar-se amb un grup de romeus "entrant a la ciutat", dirigint-se al seu "cau" del carrer Cassola, amb tota la normalitat i de la mateixa manera que havien efectuat l'eixida al matí, visió que va suposar i servir d'al·licient per a despertar algunes consciències.

Aquest "retorn a peu no oficial" sense esperar-ho, però amb molta alegria per part dels membres de la Colla, va aixecar ràpidament més d'una veu acreditada, lloant la iniciativa i esperonant l'oficialitat perquè algun dia, "la tornà" fóra recuperada en tota la seua esplendor.

Així, una crida d'atenció va voler suposar la carta oberta que el poeta Miquel Peris va dirigir al poble de Castelló i publicada al diari Mediterraneo el mateix dia de la romeria on demanava als amics de la Vila i Ravals, a la Conlloga del Betlem de la Pigà, a la Colla del Rei Barbut, als Cavallers de la Conquesta i altres colles arrelades a l'aiguamoll i senill, no defallir per recuperar la tornà a la vegada que demanava al senyor alcalde si se podria fer realitat l'any següent...

Malauradament, tot i que el Pixaví no va deixar d'acompanyar la rogativa en el camí de tornada, no serà fins l'any 1991 quan la tornà se recupere de manera oficial, dos anys després que la colla es fera càrrec de la custòdia de l'ermitori de Canet i conclòs el mandat de la primera junta de festes democràtica.

Una romeria que va disposar d'una consuetud, un document que estableix el cerimonial de la romeria, enllestida i promoguda per la Colla de Cantors i que recull els rites, cerimònies i rúbriques, així com el recorregut i tot el que es fa al llarg de tot el romiatge, amb la darrera finalitat de preservar-la i donar-la a conèixer a les generacions futures.

I una romeria amb l'emotiva participació de l'alcalde el senyor Daniel Gozalbo, al costat de moltes colles i molts romeus acompanyant el clergat en la tornà, al costat d'alguns dels regidors, fet que va ser el revulsiu per la total recuperació d'aquella.

La "tornà" va fer parada a Sant Roc on la colla Pixaví va oferir rotllets i moscatell, al convent de les monges carmelites qui van obrir les portes de la seua església i a Lledó, on la romeria va ser rebuda a peu del Peiró pel prior mossén Vicent Pascual. A l'interior van cantar-se la Salve i els Gojos i en acabar, en un intent per recuperar la festa, va haver-hi orxata i fartons per tothom.

Un retorn que va tenir com a complement l'edició de la primera cinta quadribarrada repartida a tots aquells que van participar, amb la inscripció "tornada de la Magdalena 1991". 50 anys després d'aquell 1941 en què l'ajuntament presidit pel senyor Vicente Traver Tomàs, va decidir no participar oficialment en la tornà, un nou alcalde del PSOE Daniel Gozalbo Bellés va tornar a fer-la "oficial".

La romeria, anada i tornada, va ser un èxit de participació que va repetir-se el 1992, en que la nova corporació municipal, seguint l'exemple de l'anterior, va concedir tot el protagonisme, ajudant amb la seua presència a recuperar tota l'esplendor d'abans i comptant amb l'empenta massiva de les colles que van participar massivament a la tornà, a peu o amb els seus carros engarlandats.

Una tornà que no ha parat de créixer en participació amb el pas dels anys fins arribar al moment actual on està plenament consolidada.